

SUSC.1.2022.ZG

Szczecin, 27-01-2022 r.

**Sz. P.
Wojciech Labuda**

**Pełnomocnik Prezesa Rady Ministrów
do spraw reformy regulacji administracyjnych
związanych z ruchem naturalnym ludności i
ochrony miejsc pamięci.**

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z projektowanymi zmianami związanymi m.in. z wprowadzaniem elektronicznej karty zgonu i elektronicznej karty urodzenia poniżej przedstawiamy uwagi do projektowanych przepisów oraz ocenę projektowanych rozwiązań dla obywateli.

Ustawa Prawo o aktach stanu cywilnego:

Art.47

„Art. 47. 1. Odpis skrócony aktu stanu cywilnego jest wydawany z urzędu w jednym egzemplarzu po sporządzeniu aktu urodzenia - osobie zgłaszającej to zdarzenie, po sporządzeniu aktu zgonu - podmiotowi określonemu w art. 45 ust. 1 i 2, który jako pierwszy wystąpił z wnioskiem o wydanie odpisu oraz po sporządzeniu aktu małżeństwa - osobom, które zawarły małżeństwo.

2. Jeżeli zgon osoby nie został zarejestrowany w związku z niedostępnością rejestru stanu cywilnego, niezwłocznie po dokonaniu jego rejestracji, podmiotowi, o którym mowa w ust. 1, są wydawane z urzędu 2 odpisy skrócone aktu zgonu.”

Treść art. 47 ust. 1 i 2 jest niejasna i budzi wątpliwości interpretacyjne, ponieważ ustawodawca używa równocześnie pojęć *z urzędu* i *na wniosek*.

Proponujemy ujednoczyć nomenklaturę słownictwa i pozostać przy sformułowaniu „z urzędu”. Aktualnie wydawanie odpisu z urzędu po rejestracji aktu stanu cywilnego jest odformalizowane, odpis wydawany jest osobie zgłaszającej bez konieczności składania podania w tej sprawie.

Ustawa o cmentarzach i chowaniu zmarłych:

Art. 24 ust. 1

Art. 24. 1. Kierownik urzędu stanu cywilnego, na wniosek osoby uprawnionej do zorganizowania pochówku, może wydać odpis karty zgonu lub, jeżeli jest znana płeć dziecka, odpis karty urodzenia z adnotacją o martwym urodzeniu, w części przeznaczony do pochówku.

Wydawanie odpisu karty zgonu/karty urodzenia z adnotacją o martwym urodzeniu w części przeznaczony do pochówku na wniosek osoby uprawnionej do zorganizowania pochówku.

Z treści uzasadnienia wynika, że wydawanie karty zgonu/karty urodzenia z adnotacją o martwym urodzeniu w części przeznaczony do pochówku ma służyć zapewnieniu dostępu do danych potrzebnych do przyjęcia zwłok na cmentarz, którego właściciel nie ma dostępu w formie elektronicznej.

W projekcie ustawy art. 24.1 czytamy, że „Kierownik urzędu stanu cywilnego, na wniosek osoby uprawnionej do zorganizowania pochówku, może wydać odpis karty zgonu lub, jeżeli jest znana płeć dziecka, odpis karty urodzenia z adnotacją o martwym urodzeniu, w części przeznaczony do pochówku.” Co oznacza, że USC będzie tylko jednym z miejsc do wydawania tego dokumentu. Pragniemy podkreślić, że wieloletnia praktyka wydawania karty do pochowania przez urzędy stanu cywilnego spowoduje, że pomimo proponowanej reformy osoby zobowiązane do pochówku nadal po tę kartę będą przychodziły do urzędu.

Dlatego postulujemy, aby w ustawie określona była wyraźnie procedura pobierania karty zgonu do pochówku przez zakłady pogrzebowe lub administrację cmentarza. Z uwagi na informatyzację procesu rejestracji aktu zgonu Urzędy Stanu Cywilnego nie powinny pośredniczyć w wydaniu odpisu karty do pochówku, ponieważ USC nie mają wyodrębnionych skrzynek dla korespondencji ePUAP. Uzyskanie karty może być czasochłonne i naraża klienta na oczekiwanie w kolejce na dokument. Pozostawienie tego zadania po stronie USC podważa sens elektronicznej rejestracji. Klient musi przyjść do USC pobrać kartę do pochówku i odpis aktu zgonu. Przepis regulujący to zagadnienie mógłby brzmieć:

Pobranie przez przedsiębiorcę z branży pogrzebowej lub administrację cmentarza odpisu karty do pochówku jest możliwe z wykorzystaniem usługi udostępnionej przez ministra właściwego do spraw informatyzacji, po uwierzytelnieniu się w sposób określony w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, na podstawie unikalnego numeru identyfikującego kartę zgonu.

Wydawanie karty zgonu / karty urodzenia z adnotacją o martwym urodzeniu w części przeznaczony do pochówku w małych USC będzie powszechne, ponieważ należy założyć, że nie wszystkie cmentarze będą przygotowane technicznie do realizacji ustawy.

Popieramy odmieszcowanie wydania odpisu karty zgonu / karty urodzenia z adnotacją o martwym urodzeniu w części przeznaczony do pochówku ale proponujemy odbiór dokumentu w 1 egzemplarzu, tak jak dotychczas. Uważamy, że po pochowaniu zwłok nie powinno być możliwości pobrania ponownie karty do pochówku.

Art. 35

Art. 35. *Prawo do organizacji pochówku zwłok, szczątków ludzkich lub popiołów ludzkich, obejmujące w szczególności organizację pogrzebu, zapewnienie lub wybór miejsca pochówku oraz decyzję, co do kremacji, mają kolejno:*

- 1) *podmiot wskazany w testamencie osoby zmarłej;*
- 2) *najbliższa rodzina osoby zmarłej w kolejności:*
  - a) *pozostały małżonek,*
  - b) *krewni zstępni,*
  - c) *krewni wstępni,*
  - d) *krewni boczni do czwartego stopnia pokrewieństwa,*
  - e) *powinowaci w linii prostej do pierwszego stopnia.*

Jednocześnie zwracamy uwagę, że w projektowanym ww. art. 35 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych należy wykreślić zwrot „mają kolejno”. W chwili sporządzania aktu zgonu (wydawania karty do pochówku) pracownik USC nie ma możliwości ustalenia kolejności osób uprawnionych do organizacji pochówku.

Zagrożenia związane z realizacją zmian:

Art. 92 ust. 3

Art. 92.3 Akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu. W przypadku braku danych lub podania w karcie zgonu błędnych danych, które kierownik urzędu stanu cywilnego może ustalić na podstawie rejestru PESEL lub rejestru stanu cywilnego, akt zgonu sporządza się również na podstawie tych danych.

Art. 92 ust. 3 projektowanej zmiany Ustawy Prawo o aktach Stanu cywilnego stanowi, że podstawą sporządzenia aktu zgonu jest karta zgonu, która zawiera mniej danych niż akt zgonu. Z treści przepisu wynika, że *kierownik usc może ustalić brakujące lub prawidłowe dane na podstawie rejestru PESEL lub rejestru stanu cywilnego i sporządzić akt zgonu na podstawie tych danych*. W projektowanym art. 92 ust.3 należałoby zmienić kolejność słów: *kierownik usc może ustalić brakujące lub prawidłowe dane na podstawie rejestru stanu cywilnego lub rejestru PESEL i sporządzić akt zgonu na podstawie tych danych*.

W tym miejscu należy dodać, że zbiór PESEL jest zbiorem niekompletnym (zakres danych wymaganych przez prawo do wprowadzenia na przestrzeni lat się zmieniał) i obfitującym w szereg błędów i mimo ustawicznego porządkowania tego zbioru przez pracowników USC (od 2015 roku), zbiór ten nadal wymaga wiele pracy. Tak więc weryfikacja danych z karty zgonu na podstawie rejestru PESEL w naszej ocenie jest obciążona dużym ryzykiem popełnienia błędu.

Jeżeli akt zgonu zostanie sporządzony na podstawie karty zgonu, a ustalenie pozostałych danych będzie niemożliwe, klient będzie narażony na konieczność uzupełnienia aktu zgonu. W rezultacie klient będzie zmuszony wystąpić o prostowanie lub/i uzupełnienie takiego aktu. W celu uniknięcia błędów w aktach zgonu proponujemy ograniczyć ich ilość danych do takich jakie zawarte są w dowodzie osobistym: zlikwidować nazwiska i nazwiska rodowe rodziców osoby zmarłej. Pozostawić tylko jedno imię ojca i jedno imię matki. Należy rozważyć zaniechanie wpisywania do aktu zgonu stanu cywilnego osoby zmarłej, zgodnie z zasadą, że akt zgonu potwierdza zgon osoby a nie jego stan cywilny. Natomiast **proponujemy do aktu zgonu wpisać numer PESEL osoby zmarłej**, aby prawidłowo identyfikować osobę. Akt w takiej postaci pozwoli na sprawne załatwienie formalności związanych z pochówkiem. Zwolni osobę zainteresowaną od pobierania dodatkowego zaświadczenia z ewidencji ludności o numerze PESEL osoby zmarłej wymaganego przez niektórych notariuszy do stwierdzenia nabycia spadku. Konieczność wyjaśnienia stanu cywilnego dla dalszych postępowań spadkowych będzie możliwe po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego polegającego na przepisaniu aktu urodzenia i małżeństwa do rejestru stanu cywilnego, uzupełnieniu rejestru PESEL o brakujące dane i naniesienia stosownych wzmianek w akcie małżeństwa. Nie jest to możliwe do wykonania w chwili sporządzania aktu zgonu.

Podsumowując uważamy, że projektowana zmiana dotycząca odstępiania co do zasady od czynności zgłoszenia zgonu w proponowanym kształcie jest przedwczesna. Zaproponowane rozwiązanie bez uwzględnienia uwag praktyków nie skróci czasu rejestracji zgonu a wręcz przeciwnie wydłuży ten czas w porównaniu do aktualnie obowiązujących norm. Naszym zdaniem obywatel powinien mieć wybór formy, czynności zgłoszenia zgonu (elektroniczny lub osobisty) wzorem czynności zgłoszenia urodzenia. Nie bez znaczenia jest fakt, że baza aktów stanu cywilnego uzupełniana jest sukcesywnie przez pracowników urzędów stanu cywilnego od 1 marca 2015 r. jak i dane zawarte w rejestrze PESEL nie gwarantują sporządzenia aktu stanu cywilnego z pełnymi danymi wymaganymi przez obowiązujące obecnie przepisy prawne. Odciążenie obywateli od wizyty w urzędzie jest pozorne ponieważ i tak w konsekwencji obywatel przyjdzie do urzędu po tradycyjny „papierowy” odpis aktu zgonu. Jak wynika z naszego doświadczenia wiele instytucji, również rządowych nie wykorzystuje dokumentów elektronicznych przedkładanych przez obywateli.

Ponadto niejednokrotnie obywatel uda się do urzędu osobiście w celu wyjaśnienia danych osobowych zamieszczonych w akcie zgonu a w konsekwencji, sprostowania lub uzupełnienia aktu zgonu, który zostałby sporządzony w oparciu o błędne dane, lub brak danych w rejestrze PESEL. Sprostowanie lub uzupełnienie aktu zgonu obciąży dodatkowymi zadaniami pracowników USC, a obywateli dodatkowymi osobistymi wizytami w urzędzie i kosztami związanymi z uiszczeniem opłaty skarbowej za wyżej wymienioną czynność urzędową. Szacujemy wstępnie, że około 70% aktów zgonów sporządzanych po wejściu nowych rozwiązań prawnych i informatycznych nie będzie zawierało prawidłowych lub kompletnych danych. Odpis aktu zgonu bez kompletnych danych będzie dokumentem, który nie będzie mógł być wykorzystany do postępowań np. spadkowych. Podważa to fundamentalną zasadę postępowania administracyjnego pogłębiania zaufania do organów państwa. Jesteśmy przekonani, że proponowane rozwiązanie rejestracji zgonów spotka się z dużą krytyką i niezadowolaniem klientów. Elektroniczna rejestracja zgonów ma sens pod warunkiem zwolnienia osób zobowiązanych do pochówku z wizyty w USC, analogicznie jak ma to miejsce przy elektronicznej rejestracji urodzeń. Oznacza to, że po elektronicznym sporządzeniu aktu zgonu z urzędu, odpis aktu zgonu i karta do pochowania powinien być pobrany/wysłany automatycznie drogą elektroniczną do właściwych organów w celu załatwienia formalności związanych z pochówkiem i wypłatą zasiłku pogrzebowego. Pozostawienie obowiązku osobistej wizyty w urzędzie stanu cywilnego w celu pobrania papierowych dokumentów do pochówku podważa sens reformy, dlatego projektowane rozwiązania krytykujemy i proponujemy odłożenie ich w czasie przynajmniej do momentu przeniesienia przez urzędy stanu cywilnego 50% aktów sporządzanych w formie papierowej do elektronicznej Bazy Usług Stanu Cywilnego .

Jednocześnie pragniemy zwrócić uwagę na koszty jakie poniosą gminy w związku z wprowadzeniem projektowanych zmian ponieważ konieczne będzie doposażenie stanowisk ds. rejestracji zgonu w sprzęt komputerowy do obsługi elektronicznej karty zgonu. W oparciu o dotychczasowe doświadczenia wynikające z bieżącej pracy i obsługi spraw załatwianych w formie elektronicznej szacujemy również, że zwiększy się czas jednostkowy sporządzenia aktu zgonu na podstawie projektowanych rozwiązań prawnych i informatycznych co w konsekwencji może spowodować potrzebę wzrostu zatrudnienia w średnich i dużych urzędach. W średnich i dużych urzędach odbywa się większość rejestracji bieżącej dotyczącej zdarzeń naturalnych tj. urodzeń i zgonów. Ustalona przez Ministerstwo Finansów w 2022r. w całym kraju stawka 32,25 zł za roboczogodzinę nie pokrywa w większości urzędów wszystkich kosztów związanych z rejestracją stanu cywilnego, w tym wdrożenia zaproponowanych rozwiązań elektronicznej karty zgonu i urodzenia.

Posiadamy długoletnią praktykę oraz doświadczenie przy obsłudze klientów załatwiających sprawy związane z rejestracją zgonu. Deklarujemy chęć współpracy poprzez włączenie się w projektowanie rozwiązań prawnych i informatycznych, tak aby wdrożenie proponowanych zmian przebiegło sprawnie i przyniosło korzyści dla obywateli.

Z poważaniem

Karol Lipiński
Wiceprezes Zarządu Głównego
SUSC RP

(dokument podpisany elektronicznie)

Do wiadomości:

Pan Paweł Szefernaker

Sekretarz Stanu

w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji